

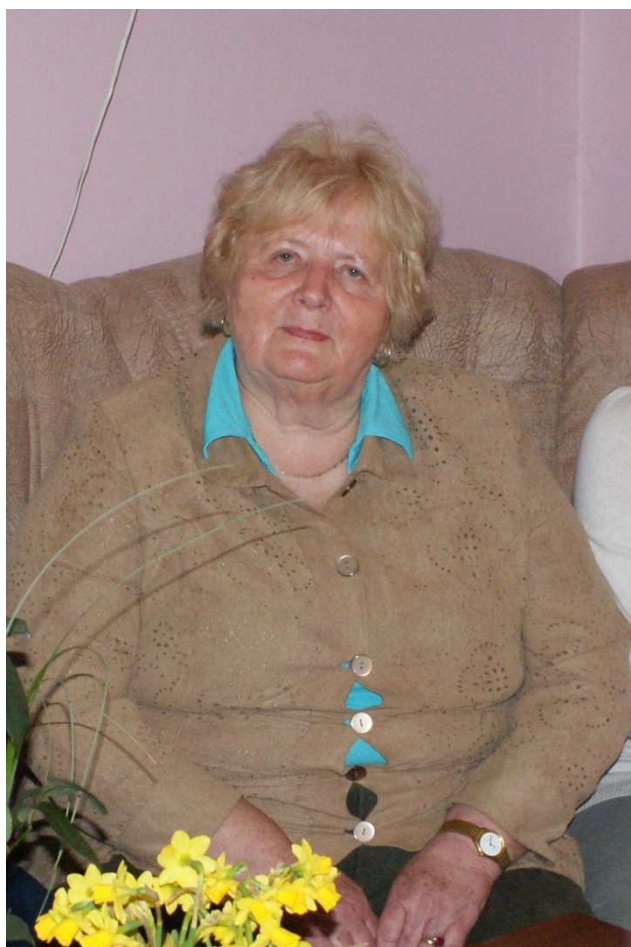
Jana Fialková

Premiantka, která nesměla studovat

Škola: Masarykova ZŠ, Jiráskovo nám. 10, Plzeň

Učitel: Mgr. Pavla Krausová

Vypracovali: Anna Svobodová, Kristýna Drážďanská, Martin Pivoňka,
Karla Boháčová, Jan Řeřicha

16. dubna 2014, těsně před Velikonocemi, jsme se sešli u paní Jany Fialkové v jejím domě na Bílé Hoře v Plzni. Chtěli jsme, aby nám vyprávěla svůj životní příběh a o svém nesplněném životním přání - studiu na vysoké škole.

Jana Fialková se narodila 12. února 1942 v Plzni do rodiny soukromého autodopravce. A právě tato skutečnost osudově poznamenala celý její život.

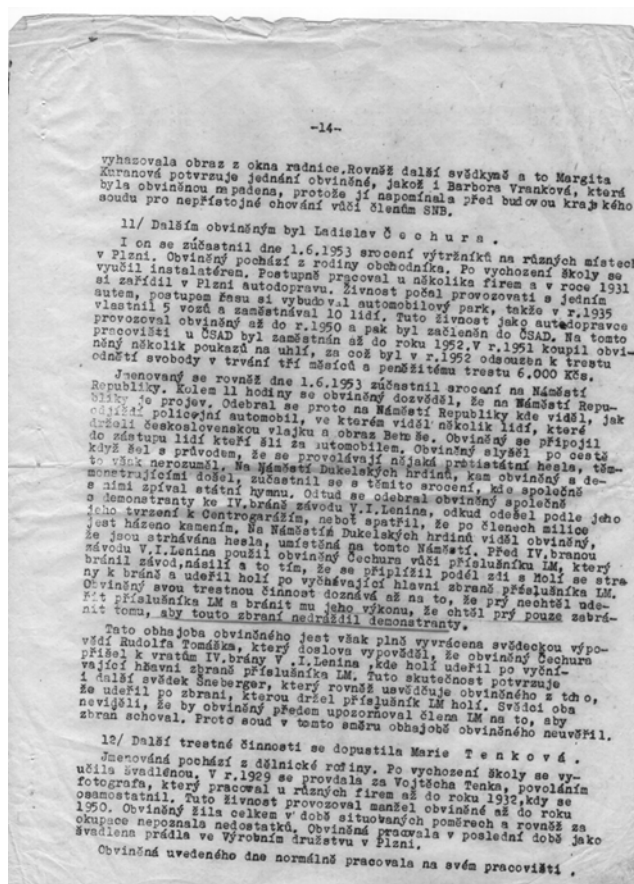
Můj otec pocházel ze skromných poměrů, začínal od nuly a během 10 let první republiky se dopracoval ke slušnému majetku. Byl vyučen instalatérem. Po vojně nastoupil jako dělník v autoopravně. Ve 23 letech si zařídil nákladní autodopravu. Živnost začal provozovat s jedním autem, které si pořídil na úvěr. V roce 1936, to je v jeho 28 letech, již vlastnil 5 vozů a zaměstnával asi 10 lidí. Zároveň měl i autoopravnu v Plzni na Karlovarské třídě. Měl velké plány. Chtěl otevřít pískovnu a kamenolom. Pozemky už měl koupené. Živnost provozoval až do roku 1950, kdy mu byla auta znárodněna a byl začleněn do ČSAD, to byl státní podnik Československá automobilová doprava.

Otec paní Fialkové

Osudový se pro rodinu Jany Fialkové stal 1. červen 1953. V souvislosti s měnovou reformou vypukly v Plzni pouliční nepokoje. Janin otec se připojil k demonstrantům. Zpíval s nimi národní hymnu v ulici Bedřicha Smetany, v průvodu provolával „nazdar“ a mával svou holí nad hlavou. Při rozhánění demonstrace byl Janin otec zatčen a následně obviněn, že holí, kterou nosil už dvacet let po úrazu nohy, udeřil do zbraně příslušníka Lidových milic.

Doma jsme na otce čekali marně. Hned druhý den ráno jsem byla ve škole předvolána do ředitelny k soudruhovi řediteli. Ptal se mě, co je s tatínkem, že volali z jeho zaměstnání, že nepřišel do práce. Nevěděla jsem, co na to říci. „Proč nic neříkáš. Proč mlčíš. Je snad nemocný?“ „Ano, je nemocný.“ „A co mu je.“ „Noha, bolí ho noha.“ „Noha ho bolí? A šel k lékaři?“ „Nevím.“ „Nevím? Nelži! Já vím všechno. Proč zapíráš, ty lhářko jedna prolhaná.“ Ptal se mě, i když všechno věděl. Jen se mě snažil ponížít a přinutit ke lži, mě, která jsem nikdy v životě nelhala a ještě nikdy v životě ve škole nebrečela.

Rozsudek obviněných

14. července 1953 byl soud. Obviněných bylo celkem osmnáct. Otce Jany Fialkové odsoudili k šesti letům vězení a k zákazu pobytu v Plzeňském kraji. Období, kdy byl otec ve vězení, bylo pro celou rodinu velice těžké

Byli jsme téměř bez prostředků. V poměru 5:1 bylo možno vyměnit pouze 300 starých korun. Vyšší částky se měnily 1:50, některé 1:500. Byly znehodnoceny vklady v bankách a bez náhrady zlikvidovány všechny pojistky, včetně životních, státní dluhopisy a cenné papíry. A já ve své dětské hlavince jsem si přemýšlela, jak budeme šetřit. Že nebudu večereť, řeknu vždy, že nemám hlad. A až nebudeme mít vůbec nic, budu chodit k babičce a dědovi na Bílou Horu pro chleba a mléko.

Prarodiče paní Fialkové

Další pohroma přišla 3. září 1953, když rodina Jany Fialkové dostala výměr na nucené vystěhování z vlastního domu až k Broumovu do strašného neobyvatelného bytu. Jany maminka tehdy udělala geniální tah. Přestěhovala se s dětmi ke svým rodičům na Bílou Horu, kde žili společně skoro 3 roky. Janin dědeček musel začít ve svých 72 letech hospodařit, aby všechny uživil. Jana, které bylo tehdy dvanáct, mu pomáhala. Na starost měla ještě navíc svoji malou sestřičku. Děda si nikdy nepostěžoval a Janě Fialkové je dnes líto, že mu nikdy za to dost nepoděkovala.

Jednotný národní výbor v Plzni
Referát V. - Bytové oddělení.

V Plzni, dne 10. XI 1953

Par. 1/1 - Jana Fialková
Charlounská tř. 38.

N u t ě - spěchů.

Váz. objednán. u C. S. A. D.

P l z e ě .: § 11.

Vyklizovacím výměrem JNV v Plzni ze dne 3. 9. 53.
bylo Vám uloženo vyklizení bytu o kuchyni a 2 pokojů
v Plzni, Charlounská tř. 38. a přestěhování do náhradního
bytu o kuchyni a 1 pokoj v Plzni, Božanova
čís. 301. skr. Broumov

Odvolání Krajský národní výbor zamítl dne 6. 11. 53.

Stěhování bude provedeno
dne 11. 11. 53. o 6.15 hod.

e x e k u c n ě na Vaše útraty a nebezpečí výkonným orgánem by-
tového referátu.

Vybízím Vás proto, abyste vše připravil na uvedený
den a hodinu k přestěhování. Nebudete-li při exekuci přítomen, bu-
de vyklizení provedeno za asistence SNB, bytotevřen záměčníkem a
svršky přestěhovány do určeného bytu, a to vše na Vaše útraty a
nebezpečí.

Příkaz byt.ref. jest konečný.

Bez odkladu.

Byt. XII. 1952.

Vykonavatel JNV :

Výměr o vystěhování z bytu

V roce 1955 byl otci trest o 2 roky zkrácen díky amnestii k 10. výročí osvobození. A pak přišlo překvapení:

26. ledna 1956 byl náhle propuštěn. Večer, když jsem přišla ze cvičení, byl doma. Sestřička byla zalezlá pod stolem, držela se stolu za nohu a vůbec jsme ji nemohli dostat ven, a brečela. „Ať jde ten cizí pán pryč, že se ho bojí.“ Otec musel do 14 dnů opustit Plzeň, což bylo také součástí jeho trestu.

Celá rodina se pak stěhovala do Kyselky u Karlových Varů. Janin otec zde pracoval jako údržbář ve stáčírně minerálních vod. Ale život ani zde nebyl jednoduchý. Cesty tmavým lesem, v zimě sněhu po kolena, dojíždění do Karlových Varů, kde Jana Fialková chodila do školy.

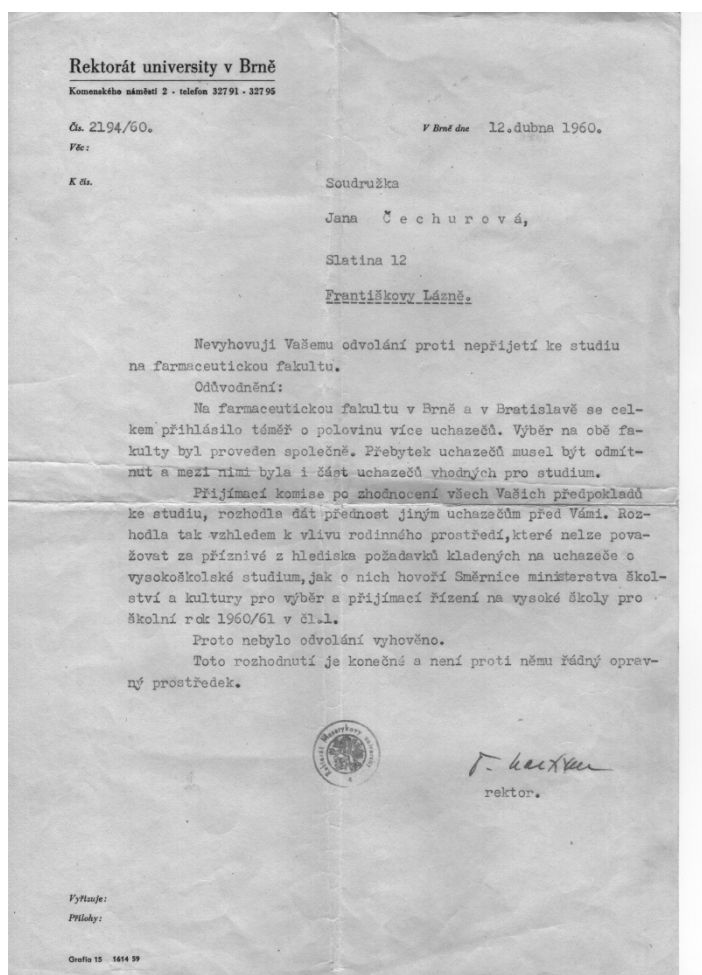

Paní Fialková (vpravo) se sourozenci

Další problém přišel při volbě povolání. Na medicínu ani učitelská studia se neodvážila přihlásit. Rozhodla se pro farmacii. V přihlášce si netroufla zamlčet, že byl její otec ve vězení.

Maturitu jsem udělala jako jediná ze třídy na samé jedničky natruc všem. Přijímačky jsem dělala bez doporučení, udělala jsem je, ale přijata jsem nebyla. Bylo mi to velice líto, neboť i ten největší blbeček ze třídy, který přišel do devítky už jako propadlík, byl přijat na zubařinu ještě předtím, než stačil udělat reparát. Školu vystudoval s pomocí strany a vlády, protože pochybuji, že když je někdo blb do 18, pak ho náhle osvítlí duch svatý.

Janě Fialkové nezbylo než jít od práce a za rok to zkusila znovu. Měla veškerá doporučení, zkoušky udělala, ale opět nic. A problémy poté měla i v práci v lékárně.

Rozhodnutí o nepřijetí na vysokou školu

„To snad není možné, že kvůli tomu, že byl Váš otec soukromník, dělají Vám takové obstrukce, není v tom něco víc?“ „Otec byl taky trochu zavřený.“ „Ty náno, to jsi nemohla říci dřív, my jsme se takhle angažovali a ty máš takový škraloup,“ práskl zhnuseně dveřmi odpovědný správce lékárny a já jsem si uvědomila, že po takovém průšvihy tam už dále nemohu zůstat. Bylo mi 18 a čtvrt a takový jsem byla zločinec.

Dívku s takovou minulostí nechtěli nikde ani přijmout do práce. Nakonec po přímluvě začala pracovat v Báňských projektech v Chebu a večerně studovala stavební průmyslovku. Po nástavbě se rozhodla ještě jednou zkusit vysokou školu, tentokrát stavební. Vše vypadalo nadějně až do chvíle, kdy jí člen uličního výboru komunistické strany, vyhlášený opilec, napsal do posudku, že dotyčnou sice moc nezná, ale její otec své buržoazní názory asi nezměnil. Zaměstnavatel pak Janě Fialkové nedovolil přihlášku podat:

I já se bránila, přece moje smýšlení nemůže být dáno mým křestním listem, a nadosmrti mám být pronásledována, i když v době, kdy se to stalo, mně bylo 11 a celá rodina si jeho vězení odpykala stonásobně. Jeho odpověď mi utkvěla v paměti navždy. „To máte tak. Jako nemůžeme dát zbraň do ruky vojákovi, který sice výborně střílí, ale není u něj záruka, že ji jednou neobrátil proti nám, nemůžeme dát vaši zbraň, to je vzdělání, Vám.“ Bránila jsem se, protože jsem už neměla co ztratit: „Škoda, že můj otec nebyl ožrál, ale s rudou knížkou, to bych teď měla všechny brány ke vzdělání otevřené!“

To byl pro Janu Fialkovou definitivní konec. Otcí byl sice trest v trestním rejstříku vymazán, ona maturovala na samé jedničky, ale mašinerie pracovala dál. Svého celoživotního snu o studiu na vysoké škole se musela Jana Fialková vzdát.

Radovala se tedy alespoň ze své rodiny, kterou založila, a také že se po mnoha stěhováních vrátila do Plzně, kterou tak milovala. Jejímu otci se tento sen bohužel nikdy nesplnil. Do Plzně se mohl vrátit až po své smrti. Od řady lidí se pak Jana Fialková dozvídala, jak si jejího otce vážili, že za války ukrýval partyzána a při osvobození Plzně v květnu 1945 rozvážel v nákladě zbraně.

I dnes si ještě Jana Fialková posteskně, čím mohla být, čeho mohla dosáhnout, kdyby mohla studovat. Jen být na stejné startovní čáře jako její šťastnější spolužáci. Ale život nelze žít znovu. Naučila se radovat z maličkostí a vyrovnat se s tím, co těžkého jí život přinesl.

Naše návštěva u paní Fialkové